

De Geitenhouderij in België voor, gedurende en na den wereldoorlog.

Lezing op de Limburgsche Veeteeltdagen, gehouden door F. Vranken, destijds afdeelingsschef voor Veeteelt van het Departement voor Wederopbouw in België.

Het was voor mij een aangename verrassing de zoo vriendelijke uitnoodiging te ontvangen van het Bestuur der Provinciale Geitenvereniging op deze studiedagen eene lezing te komen houden; eerstens, omdat mij alzoo de gelegenheid werd geboden terug te keeren naar dit goed Limburgsch midden, waar ik gedurende de droeve oorlogsdagen zulk gul onthaal heb genoten en tevens zulk aangename en leerrijke werkkring gevonden, tweedens omdat het mij daardoor werd gegund te spreken over een onderdeel van de zoo reusachtige onderneming "België's Landbouwherstel" waaraan ik de eer en het geluk had gedurende eenige jaren mijne medewerking te mogen verleenen.

Van ganscher harte bedank ik dan ook het Bestuur dezer vereeniging en inzonderheid mijn goede vriend, den heer Jacques Timmermans, voor deze lezing aan mij te hebben gedacht; doch ik verontschuldig mij tevens, niet aan al uwe verwachtingen te kunnen beantwoorden, immers, mijne drukke bezigheden hebben mij belet aan dit opstel de zorg te besteden die ik er zou aan hebben willen en moeten geven om behoorlijk te kunnen uitpakken in een zoo belangrijke vergadering als deze.

Ik reken echter op uwe welwillende toegevendheid en verzoek U beleefd, deze nederige bijdrage niet zoozeer te beschouwen als een wetenschappelijke mededeeling, dan wel als een eenvoudig praatje over de geitenhouderij in België vóór, gedurende en na de oorlog.

Hoe het bij ons uitzag met de geitenteelt in de jaren, die den wereldoorlog vooraf gingen, heeft dunkt me, als statistiek een zeker belang, daarom wil ik U hier eenige cijfers aanhalen, die den loop dezer fokkerij vrij goed kenschetsen en aantonen, dat de ontwikkeling van den geitenstapel, die sedert het jaar 1846 regelmatig in stijgende richting was gegaan, juist vóór den oorlog wederom was gezonken.

In 1846 vond men 110060 geiten of 4 per 100 Ha
In 1866 vond men 197138 geiten of 6 per 100 Ha
In 1880 vond men 248755 geiten of 8 per 100 Ha
In 1895 vond men 257660 geiten of 9 per 100 Ha
In 1910 vond men 217842 geiten of 7 per 100 Ha

De algemeene optelling van 1910, de laatste die plaats had, wees dus aan, dat een tamelijk ernstige vermindering in den geitenstapel zich had voorgedaan. Ik geef hier per provincie de cijfers van deze laatste optelling, om alzoo tevens een beeld te krijgen van de verdeeling der dieren over de verschillende deelen des lands.

Wij vinden in de provincie

Antwerpen	39.819 geiten
Brabant	16.091 „
West-Vlaanderen	60.142 „
Oost-Vlaanderen	53.526 „
Henegouw	12.780 „
Luik	5.580 „
Limburg	6.681 „
Luxemburg	12.787 „
Namen	10.418 „
Totaal voor gansch het land	217.842

Indien wij de provincie Brabant aanzien als behoorende voor de helft tot de Walenstreek, bemerken wij, dat in het Vlaamsch gedeelte 168 van de 217 duizend geiten gestald waren, dat wil zeggen ongeveer 80 procent, en daarvan meer dan 52 procent in de beide Vlaanderen alleen. Ook zien wij dat de provincie West Vlaanderen verreweg de kroon spant.

Daar vindt men 27% van het totaal aantal geiten op eene oppervlakte, die slechts ongeveer 11% van de uitgestrektheid des lands bedraagt.

Een paar woorden wil ik hier bij voegen over de fokkerij zelf.

Voor den oorlog was de geitenverbetering bijna uitsluitend toevertrouwd aan kleine plaatselijke syndikaten, die de kweekers van één of twee, zelden van meer gemeenten groepeerden.

Deze verschillende bonden werkten zoo wat op hun eigen houtje, zonder vaste kweekregels en zonder ideaal. Hier en daar, vooral in Vlaanderen, vond men wel vereenigingen, die door alle middelen den geitenstapel zochten te zuiveren van de kruisingsproducten, doch het overgroot getal stelde zich tevreden met het aanschaffen van bokken, die min of meer voldeden aan de eischen, of beter aan de grillen, van de Schepter-zwaaiende afdeulingsbesturen. Gebrek aan uniformiteitssgeest in de keuze der bokken en aan vaste regels in het fokstelsel moesten onvermijdelijk den algemeenen vooruitgang tegenwerken.

Zulke kweekmethode, waarin de massa de hoofdrol speelde, leidde dan ook tot den uitslag, dat, nevens sporadisch voorkomende zeer verdienstelijke dieren, hoopen sujetten werden aangetroffen zonder eenige raszuiverheid noch fokwaarde. Wij zouden dit tijdperk kunnen betitelen als de anarchie in de fokkerij.

Het beeld is misschien iets te zwart getind, doch wie den geitenkweek in België voor den oorlog van dicht bij na heeft gedaan, en dat is het geval bij sommigen onder U, die zal met mij bekennen, dat er van methodische fokkerij, op een heel kleine uitzondering na, nergens sprake was.

Toen in 1914 de wereldoorlog zijne ellende en verwoesting over België zond, had natuurlijk in het gansch de geitenstapel veel te lijden. In het generaal gouvernement, 't is te zeggen, in het gedeelte vallende buiten het etappengebied en het operatieveld, dáár kon de landbouw zich tamelijk vrij bewegen, en op vele plaatsen zag men zelfs personen aan geitenhouderij doen, die er vroeger nooit aan gedacht hadden. Zoo ging het met verscheidene land- en tuinbouwbatingen en dierenkweekerijen. Aardappelveldjes, kleine moestuinen, toomen kiekens, konijnenhokken, enz..... vond men op plaatsen, waar men zich er het minst aan verwachtte. Menig dametje was gelukkig een sikje te kunnen kweken hetzij om het als wildbraad op te dienen, hetzij om het als melkvoorzienster te gebruiken. Vaste cijfers over deze toevalsbeweging bestaan er niet en zijn ten andere van heel weinig belang.

In West-Vlaanderen echter waar de krijgsoperaties een gedeelte der provincie in eene woestijn hadden herschapen, was de toestand allerellendigst. Om dezen goed in te zien moet de provincie in drie strooken worden ingedeeld.

Het eigenlijk front was eene strook van plus minus 60.000 hectaren, waar alle menschen, behalve de strijdende soldaten, en alle dieren, uitgezonderd ratten, en ander ongedierte, totaal verdreven waren.

Het was een streek geworden zonder huizen, zonder boomen, met enkel loopgraven, onderstanden, prikkeldraadversterkingen en allerlei tuig van dien aard. De grond werd nogmaals en nogmaals doorploegd en omgewoeld door granaten en obussen, zoodat het geheel aan een ware chaos geleek.

Ik wil bij dit afschuwelijk tooneel niet langer stil staan; velen onder U zijn, na afloop dit oord van ramp en dood gaan bezichtigen en teruggekomen met de overtuiging, dat de frontstreek voor den landbouw, ten minste gedurende een zeer groot aantal jaren, ja misschien voor altijd, verloren was.

Van geiten houden was hier dus volstrekt geen spraak. Dezelfde toestand heerschte ongeveer in de strook van 5 kilometers breedte, welke de eigenlijke frontstreek aan beide zijden begrenste. Zonder tot een absoluut volledigen staat van verwoesting te zijn vervallen mag men er toch van zeggen, dat daar ook alle menschen en huisdieren verdwenen waren.

Eindelijk, in het overige gedeelte der provincie was de ellende gedurende den oorlog wel zoo groot, doch, niettegenstaande de voortdurende gevaren, de velerlei plagerijen en de talrijke opeischingen, was het landbouwleven toch in zekere mate bloeiend gebleven, zulke grootendeels dank aan de kalme en onverschrokken natuur van den Vlaamschen boer, maar ook tengevolge van de hooge prijzen, waaraan de smokkelproducten, dit is, de producten die in het geheim verkocht en vervoerd moesten worden, bij den stedeling van de hand werden gedaan.

Bij het naderen der nederlaag werden de Duitschers echter zoo scherp in hunne opeischingen, dat van den veestapel in dit etappengebied niets meer overbleef.

Het weze mij toegelaten hier een oprecht cyniek feit aan te halen, dat ik als echt gebeurd kan bevestigen.

Eenige dagen voor den wapenstilstand eischten de Duitschers in Vlaanderen de laatste geiten op, welke in die ongelukkige streek nog overgebleven waren, en terwijl onze kinderen, ouderlingen en zieken de kostbare, ja onontbeerlijke melk moesten derven, rolden verscheidene treinen vol geiten naar Duitschland voorzien van het opschrift "Gift van de Belgische moeders om de Duitse kinderen te ondersteunen!!" Kan men grooter cynisme uitdenken? Eenerzijds ongehoord wreede rooverij en anderzijds verfijnd bedrog van eigen volk !

Keeren wij echter deze treurige bladzijde en zeggen wij met één woord;

Door den oorlog werd de geitenstapel in gansch België geweldig gedund en in West-Vlaanderen geheel vernietigd.

Toen eindelijk de vrede kwam en er kon gedacht worden aan het herstel van de verwoeste streek en de heropbeuring van den Landbouw in West-Vlaanderen, werd door het Ministerie van Landbouw een Bijzonderen Dienst in het leven geroepen, die zich met deze reuzentaak zou belasten.

Het zou mij te ver brengen, moest ik hier in alle bijzonderheden de werking van het herstel beschrijven. Wat al moed en opoffering van den kant der bevolking, wat al durf en ondernemingsgeest van den kant van den Bijzonderen Dienst, hiertoe noodig zijn geweest, dat zal de buitenstaander nooit begrijpen; men moet dat meegeleefd hebben.

Onmiddelijk nadat op de slagvelden het krijgsrumoer tot zwijgen was gekomen, zag men de eerste vluchtelingen uit Frankrijk en Engeland weerkeeren naar de streek waar vroeger hunne woning had gestaan..... zij vonden echter niets dan ellende !

Ook velen onder hen keerde ontmoedigd terug naar de meer gastvrije oorden, waar zij de oorlogsjaren hadden doorgebracht. Hier en daar nochtans bleven er eenigen en vestigden in planken hutjes of betonnen onderstanden, en begonnen onmiddelijk met een lapje grond effen te maken en te bebouwen.

Dat waren de pionniers van Vlaanderen's herstel waaraan ik hier een ontroerde herinnering wijd.

Het Departement van Landbouw, dat beheerd werd door den grooten volksvriend, Minister Baron Ruzette, was er dan ook op bedacht bij hoogdringendheid maatregelen te treffen, om in de voeding der terugkeerende bevolking te voorzien en zoo spoedig mogelijk de landbouw uitbating in normale banen te leiden. Met dit doel werd onmiddelijk uit verscheidene landen, zooals Frankrijk, Holland, Engeland, Argentinië, enz. slacht- en kweekvee aangevoerd en in de meest behoeftige streken beschikbaar gesteld.

Wij willen hier niet stil staan bij al hetgeen er gedaan werd om de verschillende takken van het landbouwbedrijf op het spoedigst wederom uitvoerbaar te maken, doch meer speciaal onze aandacht wijden aan de pogingen aangewend om den geitenstapel op dreef te brengen.

De invoer van geiten voor de verwoeste gewesten was een zeer practisch middel om de terugkeerende bevolking te ondersteunen in de bovenmenselijke opofferingen, welke haar werden gevraagd vooral gedurende de eerste maanden na den wapenstilstand.

Daar waar het niet mogelijk was eene koe of een varken onder dak te brengen en nog veel minder te onderhouden, daar kon allicht eene geit worden gestald, om door hare melk het meer dan eenvoudig rantsoen der eerste frontbewoners te verbeteren en vooral om de voeding van de meer speciaal op melk aangewezen personen (ouderlingen, zieken en kinderen) mogelijk te maken.

Buiten dezen materieelen onderstand, was ook de moreele invloed van deze eerste geiten aanvoeren van het grootste belang. De geit was al de eerste grondvesting van het op te richten gebouw, als het uitgangspunt van een gansch nieuw leven.

Onnoodig dan ook te zeggen, dat deze dieren met buitengewone dankbaarheid werden ontvangen.

Ik herinner mij nog zeer wel hoe een boerin aan wie ik een geit kwam ter hand stellen, luidop aan het weenen viel ! Wanneer ik haar vroeg naar de oorzaak dezer tranen, antwoordde mij de arme sukkel "Och mijnheer, toen ik van hier werd weggedreven door de bommen, was ik nog maar getrouwd sedert eenige jaren. Wij hadden een mooi pachthof met meer dan twintig beste melkkoeien. En nu.... is mijn man gesneuveld, al mijne koeien zijn weg, ons huis ligt platgeschoten en deze geit is de eerste hulp voor den onderhoud van mij en mijne vier arme kindertjes ! Ik ween mijnheer, uit dankbaarheid, omdat wij nu toch weer kunnen beginnen te boeren" Is dat geen roerend tafereel ?

Indien de bokkenhouderij in normale omstandigheden gewoonlijk al een lastig op te lossen vraagstuk is, dan was dit bijzonder het geval bij de plaatsing der eerste mannelijke sujetten, die naar de verwoeste gewesten werden gezonden.

Wilde het toeval dat tusschen de geteisterden, die de dieren in ontvangst kwamen nemen, zich een oud bokkenhouder bevond, dan ging gewoonlijk zijn hart open bij het zien van een prachtexemplaar en snapte hij gretig naar de koord.... doch dit waren uitzonderingen.

In het algemeen was het plaatsen van den bok, die bij elke groep van tien geiten was gevoegd, een oprechte moeilijkheid. En wanneer wij er in gelukten, door bijgifte van eene geit en belofte van een flinke onderhoudssubsidie, een bok te doen aanvaarden, dan gebeurde het toch zoo dikwijls, dat dit arm dier na korten tijd aan een of andere diplomatische ziekte overleed.

Langzamerhand echter verbeterde de toestand; van vele zijden kwamen hulp opdagen en maatregelen van allen aard werden getroffen om, in steeds versnellend tempo, het landbouwherstel te bevorderen.

Het is niet mogelijk in bijzonderheden te treden over hetgeen men deed voor het herstel van paarden-, rundvee-, schapen- en zwijnenrassen, enkel wil ik u een beknopt overzicht geven van hetgeen voor de opbeuring van den geitenstapel werd gedaan.

Een comité gevormd in den schoot van de Royaal Agricultural Society van Engeland onder de naam "Agricultural Relief of Aliies Comittee", zond naar België een groot aantal giften van allen aard, waaronder 413 geiten.

Indien de toegezonden 944 stuks rundvee, de 680 varkens en de 1486 schapen tot uitstekende rassen behoorden, dan moet bekend worden, dat de geiten van minder gehalte waren en slechts als nutdieren, dus niet als fokmateriaal in aanmerking konden komen. Wij mogen echter niet over het hoofd zien, dat bij deze geitengifte, de Engelsche landbouwers vooral op het oog hadden de oogeblikkelijke ellende der bevolking te heelen.

Eene andere gift, aangeboden door de Vereenigde Zwitsersche Landbouwmaatschappijen, "L'Union suisse des Paysans" was onder dit opzicht bovenallen lof. Inderdaad, de 300 toegezonden geiten, verdeeld in loten van 100 stuks, behoorden allen zonder uitzondering tot de zuiverste rassen.

Lot één bestond uit kortharige ongehoorde Saanengeiten, die in de streek van Dixmuiden werden ondergebracht.

Lot twee waren Hertegeiten, die in de omgeving Yper terecht kwamen.

Lot drie omvatte Toggenburgers, die in het zuiden der frontstreek, rond Kimmel werden uitgedeeld. Dit laatste ras verschilt vrij sterk van het inheemsch, zoodat het dan ook spoedig begon te verdwijnen en hier buiten beschouwing kan blijven.

De Hertegeiten daarentegen worden nog op verscheidene plaatsen zuiver gefokt, terwijl zij in andere streken gekruist worden met de inlandsche geiten, waarmede zij, onder opzichte van kleur en exterieur, zeer veel gelijkenis hebben. Deze kruisingen hebben zeer goede uitslagen opgeleverd, zoo wel wat den lichaamsbouw als wat de melkgift betreft.

De Saanengeit wordt in het algemeen door den West-Vlaamschen fokker minder gezocht. Toch bestaan er nog verscheidene centra, waar dit ras met succes wordt voortgekweekt, vooral op die plaats, waar de Zwitsersche gift werd aangevuld en versterkt door den aanvoer van 100 nieuwe geiten, ditmaal aangekocht in Zwitserland en 168 stuks afkomstig uit Nederland.

Ik ben gelukkig hier te kunnen mededeelen, dat ook in uw midden een steuncomité werd gevormd bestaande uit de heeren Math. Galiart, Burgemeester te Stevensweert, als voorzitter, Jacq. Timmermans, rijksveeteeltconsulent, als secretaris; Jan Ament, lid der Tweede Kamer en Jan Korsten, wethouder te Herten, als leden. Deze Limburgsche Commissie in Nederland heeft met ware toewijding en oprechte edelmoedigheid medegewerkt aan 't herstel van den geitenstapel in onze verwoeste streek. Zij was het immers, die zich eerst belastte met verzamelen en aankopen van een prachtig lot geiten, en die eenigen tijd later, buiten eenige toomen kippen en 1500 pakken tuinzaden van allen aard, nog eene zending Saanengeiten en bokken gansch kosteloos naar West-Vlaanderen heeft gestuurd.

Wij brengen hier een dankbare hulde aan de mildheid der Limburgsche weldoeners van onze geteisterde provincie.

Deze zoo talrijke als kostbare giften van allen aard uit verschillende landen toegekomen hebben op zeer krachtadige wijze medegewerkt om het herstel van verwoest België te bespoedigen. Vooral in de eerste tijden werkten zij zeer opbeurend.

Doch niettegenstaande de totale waarde dezer giften wel een tiental miljoen frank bedroeg, toch kan dit roerend gebaar van medegevoelen in het lijden onzer bevolking slechts beschouwd worden als een druppel in de zee.

De verwoesting was te algemeen, de te herstellen ellende te groot om met lapmiddelen, hoe belangrijk en hoe bewonderenswaardig ook, te kunnen verholpen worden !

Gelukkig waren in de voorwaarden van de Wapenstilstand eenige bepalingen vastgelegd, die op meer doorslaande wijze het eigenlijk herstellingswerk konden bevorderen. In uitvoering van deze regeling werd Duitschland onder meer, verplicht aan België belangrijke hoeveelheden landbouwmateriaal, kunstmeststoffen, zaden, paarden, rundvee, schapen en ook geiten te leveren; dat alles in afrekening op de verschuldigde oorlogsschadevergoeding.

Bepalen wij ons bij de geiten, waarvan 7355 stuks in Duitschland werden opgeëischt en naar Vlaanderen overgebracht. Deze dieren werden aan de geteisterden uitgedeeld als vergoeding in natura.

De commissie belast met de opeisching in Duitschland had er voor gezorgd zooveel mogelijk geiten te doen leveren met een zeker fokwaarde, zoodat de ontvangen dieren over 't algemeen als voldoende in kwaliteit mochten beschouwd worden. Jammer echter waren deze geiten zeer uiteenlopend van ras, en was het daarenboven niet doenlijk bij de verdeeling een beredeneerde groepeerings van de dieren te maken.

Hieruit volgde natuurlijk dat onze Vlaandersche geitenstapel een echt mengelmoes werd. Doch langzamerhand, vooral dank aan het ingrijpen der syndikaten, ging de zuivering haren gang, en op dit oogenblik kan men zeggen dat de vooroorlogsche toestand, wat de rasseneenheid betreft, nagenoeg is terugbereikt

Laat ons nu een oogenblik stil staan bij de zuiverings- en verbeteringsmethode, welke na den oorlog in België werd ingevoerd en die als een merkelijke vooruitgang mag worden aangestipt.

De meeste plaatselijke fokverenigingen zijn thans gegroepeerd in Kringen of federaties, waarvan sommigen een of meer arrondissementen en eenigen gansche provincie omsluiten.

Elk dezer federaties heeft een bepaald ras gekozen en streeft met alle mogelijke middelen naar de verbetering van het type en de aanzuivering van het fokmateriaal.

Aan de federaties wordt de vrije keuze gelaten tusschen de twee rassen die in België het meest voorkomen; de Hertkleurige of Vlaamsche geit en de Witte Saanengeit, beide kortharig en ongehoord.

In de twee Vlaanderen en in de provincie Antwerpen, waar de oude organisaties nog een zekere levenskracht bezat, werden de bestaande toestanden geëerbiedigd en de origineele indeeling, zijnde uitsluitend per arrondissementen, behouden. In het Antwerpensche kwam nochtans eene provinciale groepeerings van de arrondissementsbonden tot stand.

In de overige provincies, waar vóór den oorlog de geitenorganisaties niet sterk ontwikkeld waren, is men er in geslaagd rechtstreeks de provinciale Bonden op te richten.

De plaatselijke fokverenigingen zijn in twee secties ingedeeld.

In de eerste worden ingeschreven de gewone geitenhouders, die één of meer gebruiksgeiten bezitten en die met de eigenlijke rasverbetering weinig uitstaans hebben.

Deze afdeling is verreweg de belangrijkste wat het aantal leden betreft en dient voornamelijk om het plaatsen te bevorderen van de producten, die door de tweede sectie beschikbaar worden gesteld.

In de tweede sectie worden enkel opgenomen de echte fokkers, die noch geld noch moeite ontzien, om de voorschriften der reinteelt te volgen. Hier wordt het geboorteboek zorgvuldig bijgehouden en gewoonlijk ook de melkproductie gecontroleerd. Natuurlijk wordt er vooral aangestuurd op het voortbrengen van talrijke bokken van zuivere ras en met erkende melkeigenschappen. Het beschikbaar stellen dezer bokken voor de geiten der eerste sectie werkt dan ook de verbetering sterk in de hand.

De arrondissementsverenigingen verzamelt de gegevens over deze kweekmethode opgedaan in de plaatselijke bonden, zij controleert dezelve met grooten ernst, richt keuringen in voor stamdieren en bezorgt al dit documentatiemateriaal aan de provinciale federatie.

Op dit oogenblik wordt een nationale geitenfokvereniging tot standgebracht, die zal trachten bij middel van al deze gegevens en door toepassing van de aangeduide methode een dubbel stamboek aan te leggen, een voor de Herte- en een voor de Saanengeit. Ook wordt de standaardgeit van deze twee rassen

ingestudeerd en, zoodra de bekrompenheid van 's lands geldmiddelen het zal toelaten, zal het Departement van Landbouw de beschrijving van deze standaarddieren op groote schaal doen verspreiden. Op deze wijze zal de taak van fokkers en keurmeesters merkelijk verlicht.

De Hertegit is vooral te vinden in de twee Vlaanderen, een gedeelte van Brabant en in de provincies Henegouw, Namen, Luxemburg en Luik. De Witte geit ontmoet men hoofdzakelijk in de provincie Antwerpen en in een gedeelte van Limburg, Brabant en West-Vlaanderen.

Zooals we zoeven zegden, treft men in beide Vlaanderen en ook in de provincie Antwerpen verscheiden oudere vereenigingen aan, die reeds over een flink fokmateriaal beschikken. Daarentegen is in Brabant, Namen, Luxemburg, Luik en Limburg de methodische verbeteringsgeest nog maar pas doorgedrongen en zijn de syndikaten nog in hun volle ontwikkelingsstadium.

Een flink voorbeeld van fokijver en ondernemingslust wordt echter gegeven door sommige vereenigingen uit de provincie Henegouw, die sedert een paar jaar in Vlaanderen zeer belangrijke aankopen doen van rasechte fokdieren.

Op deze manier zal de geitenstapel aldaar zeer snel tot een hoog peil worden opgevoerd, terwijl daarenboven deze aankopen een spoorslag zijn voor onze Vlaamsche kweekers.

Er wordt dus in België met ernst gewerkt aan de verspreiding en de verbetering van ons economisch zoo zeer beproefd land.

Immers, vele kleintjes maken een groot en het komt er op aan geen enkel middel onbeproefd te laten om met steeds verhoogd succes de noodlottige gevolgen van den wereldoorlog uit te vagen.

Het zou echter misbruik maken zijn van uwen tijd en uwe welwillende aandacht nutteloos vermoeien, hier een betoog te houden over den niet te onderschatten invloed, die de kleinveeteelt uitoefent op sociaal en economisch terrein. U allen zijt daarvan voldoende overtuigd en uwe voormannen op gebied van geitenteelt, hebben hierop sedert jaren gewezen in boeken, weekbladartikelen en lezingen; theorie en praktijk zijn het in deze eens, daarom meen ik over dit punt te mogen heenstappen.

Het weze mij enkel toegelaten er even op te wijzen, dat uw Nederlandsch Limburg zijn uitsluitend landelijk karakter begint te verliezen en langzamerhand gaat gelijken op onze Waalsche provinciën, zoodat de propaganda voor de geitenhouderij bij u ook meer en meer eene noodzakelijkheid is geworden.

Alvorens deze beknopte uiteenzetting te sluiten willen wij nog een oogenblik stilstaan bij een typisch feit uit het Belgisch organisatieleven, dat vrij sterk verschilt met dat in uw land.

De Belgische boer, ten minste die eene uitbating van eenig belang bezit, is in het algemeen geen organisatieman en indien wij ons land toch zulke bloeiende landbouwinstellingen bezitten, dan is zulks meer bijzonder te danken aan den invloed en ook aan den opofferingsgeest der leidsmannen. Men moet om zoo te zeggen den Belgischen boer met den arm, naar de Vereeniging brengen, en het is maar wanneer hij op tastbare wijze de voordeelen der organisatie heeft ondervonden, dat het heilig vuur in hem begint te ontvlammen.

Uit zuivere opoffering, enkel met het gedacht elkaar te steunen of een gemeenschappelijk voordeel te behalen, zal de welstellende landbouwer zelden lid worden van een beroepsvereeniging.

De hoofdoorzaak hiervan ligt in de omstandigheid dat tengevolge van de overwegende nijverheidsbevolking in België de landbouw weinig moeite ondervindt zijne producten zelfs die van minder gehalte, gemakkelijk en loonend van de hand te doen. De organisatienood is bijgevolg niet zoo gevoelig als bij u en daaruit spruit eene zekere onverschilligheid ten opzichte van de vereenigingen.

Welnu in de geitenhouderij is zulks het geval niet. Bij kleine menschen, de geitenboertjes, wordt de fokvereeniging oprecht in eere gehouden.

Vergaderingen, prijskampen, tentoonstellingen worden steeds druk bijgewoond en wij zijn dikwijls in de gelegenheid geweest onze bewondering uit te drukken over de moeite en zelfs de geldelijke offers, welke deze nederige fokkers zich getroosten om hunne vereeniging hoog te houden en te doen bloeien. Ook meenen wij ons niet te vergissen wanneer wij voor de toekomst nog merkelijken vooruitgang in de geitenhouderij voorspellen, vooral indien de ernstige pogingen van den Rijksveeteeltdienst niet al te zeer worden bemoeilijkt door het gebrek aan de noodige fondsen.

Wij hebben getracht u een zoo juist mogelijk beeld te geven van de geitenhouderij in België vóór, gedurende en na den oorlog.

Het spreekt vanzelf dat deze toestanden niet zonder uitzonderingen zijn,
doch deze bevestigen den regel.

Over het aantal tegenwoordig in ons land gehouden geiten bezitten we geen vaste gegevens, omdat er sedert den oorlog geen optelling meer heeft plaats gehad, doch uit inlichtingen, die ik van verschillende zijde heb ingewonnen meen ik te mogen besluiten dat er overal een tamelijk sterken aangroei van den geitenstapel te bespeuren valt.

Er zouden in België thans ruim 250.000 geiten zijn, waaronder 100.000 in het Walenland. Deze cijfers zijn zeer aanmoedigend en laten we hopen dat binnen afzienbaren tijd de geitenfokkerij niet meer zal moeten ten achter staan bij de teelt van het ander hoornvee, die bij ons zulke groote vorderingen heeft gedaan. Het ware een weldaad voor ons land, een zegen voor gansch een volk.

*****

Letterlijke tekst van de voordracht welke gepubliceerd staan in het 14-daags blad "De Geit en hare Verzorging" nummer 4 en 5 (15 mei 1927 en 1 juni 1927).